

Dva Rakové: zleva Štěpán, který letos oslavil svoje sedmdesátiny, a jeho syn Jan-Matěj.

nekonvenční žižkovský PODZIM

Praha, Hotel Olšanka, Kongresový sál, Maiselova synagoga, Vysoká škola ekonomická, Vencovského aula

Julius Hůlek

NĚKOLIK SLOV ÚVODEM A GALAKONCERT K JUBILEU ŠTĚPÁNA RAKA

Pořádání hudebních festivalů se – a nejenom v Praze – stává těžko přehlédnutelnou masou. Neúprosný zákon ovšem i v tomto chaosu bezpečně třídí a vymezuje umělecké hodnoty. O tom, že čas vše bezpečně prověří, znovu přesvědčil již 19. ročník Mezinárodního hudebního festivalu v městské části Praha 3 – Nekonvenční žižkovský podzim 2015, jenž cyklem čtrnácti koncertů potvrdil a přesvědčil, že opravdu máme co činit s místním, časovým i dramaturgicky srovnatelným a přitom neformálním pendantem Pražského jara. Od září do listopadu se návštěvníci a posluchači setkávali drtivou většinou právě na Žižkově v prostorách, kam by se mnohdy možná nikdy nedostali, v budovách veřejných, školách, kostelech a kaplích až po Žižkovskou věž nebo Národní památník na Vítkově. Rozsáhlý by byl seznam účinkujících interpretů, sólistů, těles komorních a orchestrálních, pamatováno bylo na důstojné připomenutí letošních výročí významných hudebních osobností, zejména Johanna Sebastiana Bacha, ale i Jakuba Jana Ryby včetně osobnosti významu nadčasového, Jana Husa.

Festival rovněž nabídl pestrý kaleidoskop žánrový. Událostí, která názorně a navíc vyhraněně ilustrovala tušené i skutečné možnosti, jaké skýtá pomezí hudebních žánrů, byl galakonzert (26. 10.) k jubileu kytaristy řadícího se ke skutečným legendám naší kytaristiky, **Štěpána Raka** (70). Unikátní kytarový projekt „otce se synem“ představil ve svérázné konfrontaci též jubilantova syna **Jana-Matěje Raka**. V kongresovém sále hotelu Olšanka, zvukově intimnímu nástroji, jako je kytara, akusticky příliš nepřejícímu, byly obě kytary ozvučené. Průraznější zvuk nakonec „seděl“ i temperamentní povaze navýsost originálních sólových kompozic *Štěpána Raka* podaných v adekvátně expresivní, a tudíž autentické podobě samotným autorem. Jedná se o ne právě snadno definovatelné fantazijní, rapsodické a i hudebním obsahem narativní útvary, které Š. Rak nazývá „komentovanými pohádkami“. Taková je autorka *Cesta do pohádky; celovečerní svita*, zde ovšem představená výběrem. Impozantní byla ovšem už v úvodu část většího pohádkového cyklu, *Šaškovy slzy*, mocně gradující a spontánní improvizaci připomínající věta, mj. proložená groteskními výkřiky. Odvíjející se průběh večera byl dán střídáním vystoupení obou interpretů, dojmově vhodně odlehčení z místy až „drsných“ programových položek Štěpánových přinášely o poznání lyričtější vstupy *Jana-Matěje*, těžiči převážně z oblasti hodnotného populáru. Jednoznačnou dominantou byly interpretovy vlastní, nástrojově originální a vtipné úpravy písní *Jaroslava Ježka*, mj. jsme se potěšili i takovými evergreeny jako *Bugatti step*, *Život je jen náhoda*, *Vítr vane pouští*, *Tři strážníci*. Představu skutečně pozoruhodné syntézy umu aranžérského s interpretačním působivě doplnil *George Gershwin* nebo známá *Air J. S. Bacha*, skutečným a milým překvapením pak byla *Jiřínková polka Bedřicha Smetany* a kvapík *Na motoru Františka Kmocha*. Nepředstírané, naopak jak skladatelsky, tak

interpretačně upřímné a na pomyslné dno i vrchol sahající vyznění představovala *Vzpomínka na Prahu* v autorském podání Š. Raka. Bytostně kytarový, přitom možnosti kytary namnoze přesahující celek hýřil všemožnými technickými a barevnými valéry (obdivuhodná exhibice levé ruky i úhozu) a – jak už to život přináší – představoval parodii i vážnou zpodobu zároveň.

DAVID MELECH JISRAEL

Někdy se stává, že Nekonvenční žižkovský podzim opouští teritorium pražského Žižkova. Takovou výjimkou byl předposlední festivalový koncert v Maiselově synagoze na Starém Městě pražském nazvaný **David melech Jisrael** jako připomínka tragické „křesťálové noci“ (9. 11.). Skutečně zvláštní – tato událost byla nanejvýš vkusně připomenuta komorní hudbou, konkrétně dualitou starší, předromantické hudby a hudební tvorby novodobé, též zcela současné. Jednalo se o pečlivě volený výběr z repertoáru **Pražského dechového tria**, kolektivu od roku 1993 rozvíjejícího českou tradici kompozice i hry na dechové nástroje a navazujícího na starší soubor založený už 1966. **Zdeněk Rys** (hoboj), **Milan Polák** (klarinet) a **Lukáš Kořínek** (fagot) večer zahájili připomínkou archaického prostředí i atmosféry – *Dvěma renesančními tanci* autora 17. století *Antona Hammerschmidta*, mj. s intonacemi připomínajícími české rané barokní písně. *Trio, op. 87 Ludwiga van Beethovena* už plně představilo charakteristickou devizu souboru – imponující technickou bravuru, souhru a intonační čistotu spolu s dynamickou plastičností jednotlivých nástrojů v jejich mnohotvárných kombinacích a vztazích, včetně frázování. Odkaz *Erwina Schulhoffa*, mj. významného iniciátora české meziválečné hudební avantgardy, je již dostatečně zhodnocen a tentokrát byl výstižně připomenut jeho poněkud groteskním čtyřvětým *Divertissement* z třicátých let. Právě angažovanou zásluhou Pražského dechového tria se hudební veřejnost dozvídá o hodnotném odkazu „nezasloužené neznámého“ komponujícího orchestrálního hráče, tragicky zahynuvšího pozounisty *Zdeňka Fornůska* (1961–2008). Jeho *Tri arabesky* vypovídají o kompozičně skutečně osobitém rukopisu, autor je spolu s dalšími třemi skladbami napsal přímo pro jmenovaný soubor. Dalo by se říci, že spolupůsobili dominantu večera, kterou však náležitě a charakteristicky vypořádaly *Variace na hebrejskou píseň „David melech Jisrael“* letos rovněž jubilujícího *Stanislava Jelínka* (70). Sama variační práce působivé skladby spíše než na radikálně odlišných proměnách tématu spočívá na jeho důmyslném zpracování ve prospěch náladových posunů.

PRAŽSKÁ SYMFONIE

Závěrečný koncert (12. 11.), v časovém předstihu určený připomenutí a oslavě státního svátku 17. listopadu, měl neobyklého a pozoruhodného hosta. Byl jím dirigent **Vincent Koh**, vzděláním i dosavadní kariérou jak lékař, tak aktivní hudebník, houslista a dirigent. Narodil se v japonském Kjótu korejským rodičům. V současné době se věnuje hlavně dirigování a jeho školitelem je Hynek Farkač.

Krédo večera, nazvaného Pražská symfonie, otevřela stejnojmenná skladba *Wolfganga Amadea Mozarta, Symfonie č. 38 D dur, KV 504*, jedno z pozdních a vrcholných děl svého autora. Dirigent i **Virtuosi Pragenses Orchestra** už počátečními takty shodně projevili smysl pro vnitřní napětí i dramatismus. Nešlo přehlédnout čili vizuálně nevnímat, ale samozřejmě i přeslechnout efekt dirigentových plyných, avšak úsporných a přesných gest, rozprostraněných především do šíře frází, i když mnohdy jen v náznacích. Druhou, křehce stavěnou větou poznamenal lehký vzruch a působivý dialog smyčcových a dechových nástrojů. Dirigent vše pečlivě sledoval a dotvářel, dílo

evidentně dobře znal, do partitury nahlížel jen minimálně, ve třetí větě přece jen výrazově gestikulační rejstřík rozšířil. Úloha obligátního koncertantního díla před přestávkou tentokrát připadla *Koncertu pro violoncello a smyčce g moll* málo známého pozdně barokního vídeňského mistra *Georga Mathiase Monna*. Jeho provedení se zhostila **Dominika Weiss Hošková**. Koncert je kompozičně založen především na melodičnosti, ale i dokonalé znalosti violoncella a jeho možnosti. Tím, že vyžaduje splnění značných technických nároků, zaujala sólistka hned zkráj první věty, navíc jemnou stylizací ozvláštnila charakteristickou kantabilitu a také zdobnost. V druhé větě naplnila, čím je tato věta zvláštní – výraz spojující něžnost s charakteristickým barokním patosem. Ve třetí větě se bravurně vyrovnala s technickými úskalími a vedle toho si dokázala přímo „chlapsky“ poradit s výrazovou robustností. Závěrečné číslo programu – melodický i barevně podmanivá *Česká suita D dur, op. 39 Antonína Dvořáka* – zaznívá na koncertech poměrně často. Kolektiv VPO ji dobře zná, má ji zažitou, to se dalo bezpečně poznat. Nicméně i zde hostující dirigent V. Koh dovedl přispět vlastním podílem a uplatnit svou invenci. Jemnými a vládnými gesty se mohl soustředit především na výrazové odstíny a atmosféru. Závěru pak dodal účinný elektrizující náboj. Publikum jeho snahu pochopilo a odměnilo vřelým potleskem.

Dodejme, že Nekonvenční žižkovský podzim 2015 byl kromě jiného oslavou životního jubilea violoncellisty **Jiřího Hoška** (60), muže, jenž celý festival vytvořil a nese na svých bedrech. Příští 20. ročník už bude oslavou jubilujícího festivalu jako takového... ■